

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Foaie apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un sir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
in
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XV

Blaj 8 Aprilie 1905

Numărul 14.

STĂRI TRISTE

— din dieceza de Gherla —

Ni-se cere cu inzistință publicarea acestui articol, menit să tragă atenția asupra unor stări, cari deja au început să-și arete funestele urmări.

Dacă privim în societatea ome-nească vedem că bărbați dornici de binele poporului să grupează laolaltă, fac reuniuni, țin adunări și congrese unde fiecare i-se dă prilej ași spune după cea mai bună a sa judecată, părerea și a propune mijloacele cele mai potrivite pentru îmbunătățirea soții diferitelor instituțiuni și a poporului în genere.

Aceasta miscare spre inaintare și reorganizare se simțește prin toate vinele corpului societății și la toate popoarale.

Soarele culturii, înaintării, a trezirii din letargie și din jugul socialismului, a răsărit, și acum toate popoarale cari voesc a ține paș cu celealalte căută căile și mijloacele spre inaintare bine știind, că acela care nu merge înainte merge îndărapt.

Toate popoarale, toate societățile și instituțiunile, voesc a-și folosi dreptul și a-și încălzi și lumina de acest soare, numai noi — dieceza Gherlei — stăm în nepăsare, numai noi suntem răci ca ghiata, numai noi înaintăm ca racul. Și dacă ne uităm în lungul și latul acestei dieceze ce vedem? Stări triste abnormale și jelnice! Vedem — horribile visu et auditu — preoți loviți în cap de credincioșii lor, ca I. Andreiu, preotul din Centea, tractul Buzei și în loc să fie apărat de Consistor în fața răutății poporului, e suspendat. Vedem că în Cubleşul-unguresc tractul Dobăcei poporul turbat a năvălit asupra preotului Teofil Bocoș, iau aruncat în drum tot ce a avut în casă, l-au bătut pe el și familia în modul cel mai neomenesc în urma căror bătăi soția preotului a și murit. Vedem preoți denumiți în parohii dar neprimiți de credincioși ca preotul Aurel Oltean denumit în Stârcei. Și pentruce? Pentrucă alt preot din vecini a agitat și tulburat

poporul promițând scărițarea stolelor și altele.

Eu nu cere cauzele, cari au dat și dau naștere acestor triste apariții — durere că Consistoriul nu le previne — înaintea mea un lucru este cunoscut, o regulă, care se folosește pentru ținerea disciplinei în ori și care societate și care ar trebui aplicată și în gubernarea diecezii de Gherla. Preoții buni zeloși, cari lucră din răspuțeri pentru stărpirea păcatelor și datinelor rele din popor, pentru sporirea averilor bisericeii etc. să fie împărășiți în favoruri și beneficii mai bune, iar aceia cari în indeplinirea datorințelor împreunate cu oficiul lor sunt lași cari înșiși prin nesocotința lor dau naștere la scandale, cari prin purtarea lor necorectă și nepreotască numai strică și demoralizază poporul, să fie pedepsiți ba chiar rădicați din oficiu.

Dar oare să practizază aceasta la noi? Durere nu! Și noi trebuie să oftăm că a întors mașina lumii. Și merg toate dimpotrivă, anapodă și pe dos.

Vedem preoți harnici, cari în loc să fie împărășiți în beneficii mai bune sunt scurtați și în acelea pe cari le-au avut. Și pentruce? Pentrucă fiind punctuoși în indeplinirea datorințelor sale, grijind ca pruncii amăsurat prescrișelor legii și ordinațiunilor Consistoriului, să cerceteze regulat școla, s'au trezit numai că unii credincioși, cari ar voi ca pruncii lor cât ce să desprimăvărează să umble la plug și la oi, i-au acuzat la Consistor dar pentru alte vine născocite d. e. că sunt asprii cu poporul, că-l dojenesc etc. cerind totodată ca să-l strămure de acolo sau să-i scărițeze stolele căci altcum ei trec la neunire. Numai atâta trebuie să audă episcopul, și preotul — de ar fi drept ca lumina — a isprăvit-o. El pere cu dreptatea în mână iar răutatea poporului sprijinită de episcop învinge și astfel preotul e silit sau a să supune judecării poporului sau a lua lumea în cap.

„Lucru de admirat — zise odată un vrednic protopop — că de comun tot preoții cei harnici au neplăceri cu credincioșii și sunt acuzați pe la Consistoare iar cei lași n'au nici habar cu nime“. Și aceasta e prea adevărat pentrucă acum nu acela e preot harnic și binevăzut înaintea mai marilor care e punctuos întru toate, ci acela care nu lucră după conștiința, care își pune capul pe tupsie — pe cum zice Sturza — și nepăsător lasă pe ori și cine să-și facă cheful.

Și apoi nu sunt acestea stări triste? Legea și Consistoriul să-ți croiască timpul cât trebuie să înveți iar plata să ți-o croiască acela care nu-ți pricepe învățătura. Nu este aceasta o absurditate groasnică? Și cel din urmă măturător de cancelarie încă-și știe leafa ce o are pentru slujba, sa pe când un preot, care absoalvă gimnas și facultate teologică sugând timp de 16 ani pulverea de pe bancele școalelor, când este dispus la o parohie nu are nimic sigur, și fără nici un document în mână este avisat la aceea ce credincioșii din grație și milă îi vor da târguindu-se cu dânsul ca și când l'ar pune păstor de vite.

Trist adevăr în veacul luminii!

Și cu toate că în dieceza noastră de mult să urgează un sinod diecezan unde să ne sfătuim cum ar fi de a-se vindeca nenumăratele boale de cari pătimizește sistemul de stăpânire al bisericeii noastre, cei competenți sunt surzi și mulți, nu voesc a auzi și pricepe glasul tânguitor al preoțimii, ci mai bine voiesc a orbeca în încunerec „de oarece tot cela ce lucrează rău urește lumina și nu vine la lumină ca să nu vedească lucrările lui“, ca să nu i-se vadă faptele lui rele și nenumăratele lui păcate, pe când „cela ce face adevăr merge spre lumină ca să-și arete lucrurile lui“.

În dieceza noastră acum nu se mai știe cine e mare și cine mic, Consistoriul sau poporul, dar pe cum ne arată întâmplările zilnice trebuie

să recunoaştem cu Românii vechi că „vox populi, vox dei“.

Dieceza noastră în privința guvernării samănă foarte bine cu o naie, care se află pe întinsul mării dar fără cârmaci. Dacă vântul e favorabil o suflă în direcțiune bună, dacă e contrar o mână îndărapt fără de a ajunge oarecând în port.

Consistoriul esmite ordinațiuni, dar, durere, multe nu și-le poate susține și validita față cu arbitriul poporului, nefiind destul de energie, cedând și acolo unde nu ar trebui și dând poporului drept întru toate prin ce iau dat putere ca să se împotrivescă cu îndârjire chiar și dispusețiunilor diecezane.

Pe când voese ami sfârși cele experiate, îmi vine la cunoștință un caz care încă servește spre întărirea celor amintite, pentru aceea cuget a fi vrednic de amintit.

În parohia Zalha — tractul Sărducului com. Solnoc-Dobâca — aproape toți credincioșii s'au resculat contra preotului din cauză că merge pe o strună cu soacrii său notariul Papp János (român de naștere) care de când e notar e un sbici pentru bietul popor și face tot posibilul, recurge la cele mai mârșave mijloace numai ca bietul popor să nu poată nici cu muncă dreaptă ajunge la creangă verde.

Dar cazul acesta își află explicare în zicala românului: „cine sapă groapa

altuia însuși cade în ea“. Și anume: cu vre-o doi ani înainte de aceasta notariul având mânie pe preotul de atunci, a început a scurma sub dânsul ca să-l ține de acolo și astfel să-și aducă pe ginerele său. A aflat în toată comuna un om care la acuzat la protopopul tractual cumcă e foarte aspru cu poporul, că-i dojeneste, ca a ridicat stolele, și în urma sfatului dat de notariul — ca acuza să aibă efect, — a amenințat cu aceea că dacă preotul nu va fi dispus de acolo vor trece la neunire.

Noroc că preotul tocmai în timpul acela a fost dispus la altă parohie căci altcum de sigur răutatea poporului ar fi triumfat față de un preot harnic și nevinovat.

Finesc cu cuvintele bărbatului clasic: „Caveant Consules ne quid publica detrimenti capiat“.

Din vecini.

Mișcare vrednică de laudă.

Ca un bun sămân să potrivește în numărul de față circulariul vicariului din Mara-murăș cu o corespondință a unui frate preot arhidecezan, cari amândoi propun jertfe în favorul fondului pentru ajutarea deficiențelor respective a văduvelor și orfanilor. Le recomandăm pe amândouă în atențiune cetitorilor noștri.

Mult Onorate Domnule! Iubite Frate în Christos!

În luna lui Octomvrie a. tr. dimpreună cu P. O. Dni Ioan Pop parohul din Turț și

Iuliu Darabanth prota țării Oașului fiind chemați la Gherla pentru reviziunea rațiunilor fondurilor dieceze ne cu mare îndestulare am aflat, cumcă fondurile noastre să administrează cu cea mai mare exartitate și punctuozitatea și cumcă acelea să sporesc pe an ce merge.

Am aflat, cumcă fondul nostru viduo-orfanal în 18 Octomvrie a anului trecut a fost: 141,448 coroane, iar cel orfanotrofial: 76,866 coroane.

Însă cu durere am aflat, cumcă numărul văduvelor preotese în acestea 95 parohii a crescut la 54 și o mulțime de orfani de preoți.

Interesele capitalului viduo-orfanal deja abia is îndestulitoare de a împărtași pe văduvele preotese și pe orfani cu penzia statorită de 150 coroane respective 40 coroane anuale.

Apoi interesele fondului orfanotrofial deși acela deja să apropie la 80 mii coroane așiderea sunt prea puține, ca să se poată deschide un orfanotrofiu.

Constatănd aceasta ne-am conzultat despre crearea mijloacelor pentru sporirea acelor două fonduri.

Comisiunile revizitoare a fondurilor diecezane și în anii trecuți și-au dat opiniunea, cumcă fondul viduo-orfanal și orfanotrofial numai așa va putea spori, dacă noi clerul din aceste părți vom statori alte modalități pentru conferirea în favorul fondurilor numite!

P. O. Dn Ioan Pop parohul Turțului piu concrederea fraților preoți din acel district a prezentat propunerea următoare: „Conziderând că în zilele noastre toate corporațiunile așa oficialii de stat, cât și cei comitatenzi și comunali precum și a privaților apoi militarii, corpul profesoral, cel do-

anquiti

FEUILLETON.

În paresemi.

Serisoarea IV.

Unui prietin.

Isprăvisem cu învățatul și mai ales dădurăm cât mai rebede gata nește încurcate probleme algebrice, căci ne ebema afară strălucirea nemărginită curată, a vazuheului, umplându-ne micile geamuri cu argint. Sufletele noastre, chinute de ziroaba cifreilor reci, moarte, se dorau la lumina caldă, înălțătoare, care da aripă moii, ce fălăie nespus de dulce. Ma eng t și acum la cuvintele tale de atunci: „Ma frate, eu cred că cei mai mulți matematicii trebuie să fie oameni dela Mi za-noaptea rece, ne ghiată. Atâta liniște cumpăt, abnegare nu cred să se poată sălăslui într'un suflet ce trăește sub un ceriu de primăvara“. — Și, poate că aveai întru căiva drentate.

În grădina ce strălucia din toate straturile sale svelte, tivite cu pagiste grasă din șirele de strugirași pitice, ce se desvâliau podoaba fruzilor fragede o hui noștri obosiți întâi de lumina, nu să mai saturau de privit. — Pe câmpia din apropiere pătată de covoare gabine de păvănie, vit te aibe ca de zăpada pășteau în iună. Pe dealuri de denarte, luminau în cameșile de pânză noană în file de joj, munetorii din vine, a căror îmbeșugat rod ne facură și noană câteva ceasuri într'adevar frumoase.

O liniște înălțătoare stăpână de o douăte ce ne aducă la firi de negrăta terora.

Apoi într'un târziu ne desteparam în vaturile puternice, untuloase, a vechi ara ne trezite sus în turnul întunecos al bisericii. Suna de vevernie, și se ch-nă înlăuntru, în mirosul de fum de răbăc și de zărnă la mătăni, ce se vor face, stăpânind încă Paresemie sfinte.

Dar sunt alții cari să se duca, sunt bătrâni și mai ales bă rânșie vecinic en-cernice, sunt cei ce așteaptă mângăeri, cei ce să simt stabi în lumia gura a vieții. Vor fi aolo preoți, cari sunt datori să meargă, vor fi clerici, cu mimi tin re, înflăcărare, cu sufletele de idealști fă-ă pare he, va fi tociul cantor, cu ceea dona ferestute de stielă în-remenite înaltea ochilor miei, vicieni cu hăbele pătate de ștearin, șterse, — cu glasul și mai șters, și mai tocit.

Ni ce am avea să cântăm acolo? Mai bine să aducem ceva de cent, aci afara în subit mii tempn al naturii.

Și — și iubite orietine — că am adus pe Toma Kempis. O carte dată ca preoți în nu-mi a lue aminte în care lasă netalată încă pună de prav. Am adus-o de curiozitate, și souănd drept, și de dorul d a ne pe-rece puțin, de arece auzisem dela unii ce entezara să ceteasca v'lo câteva pagini, ca e foarte interesantă. Ceea dintâi pasage ce l-am cetit, cugetam că e din Scriptură, așa de tanidată, așa de secură, ne-nflorită era de vestea.

Amântoi după că eva p. gini de cetire, am rămas cu aceeași convingere: *nu am înfăles nimic.*

Și azi, după a așa îndelungată și schimbătoare a vremii curgere, văd că așa

a trebui să fie: să nu înțaligem nimic din „Toma de a Cămp“ — cum spune titlul naiv al unei vechi traduceri în românește — la începutul veacului 19 — a acestui manachiu de suarema flozofie a vieții, adunat nu să și încă nici acum cu siguranța de cine. Noi *nu eram pregătiți* pentru căruțarea unor astfel de lucruri, cu a fi mai puțin pentru gustarea sau aprecierea lor.

Într'adevar nu ști ce vâlcuire să-i dai fantului, ca ab-lvi o șoata românească, confesiunea cu mai puțin cunoștinți, cu mult mai puțin, din credința creștină, decât din matematică ori talia, de pida: Suncze ce ti-s'a dat de învățat, înțaligete poți înțalge, dar mai încolo s'a găiat. O expunere a adevărului în așa fel, ca lumina lui să strălucască și în coturnile ceea mai a-cușe să atunge nedumeririle ce puate — s'ajunge în-ă — să ivese în sufletele ascultătorilor să-i întarească prin'o convingere el-ra înalțură de înstălețirea porbina însasi din credința tare să-i întarească așa fel, în-ă de a-estia să fie sigur ori unde ori-când și între orice împrejurări, — așa ceva să pare că nu-s mulți dascăli, cari voese să înțalgea. Apoi, să înțalge, deosebitele stăni nu au nimic cu credința! Nu ar av-ă zic eu de ar fi religia o știință ca ceteanalie, dar ea e *viață*, viata pe care trebuie să o traim aci în lume, ca să putem ajunge la o altă viață. — și la care, sore binele careia trebuie să ajte toate celealate științi fie ele cât de ab-tracte, cât de deosebite. Dar câți sunt dintre dascăli de azi cari în plenui prelegerii, în unele excursii ce trec dela obiecți, în raspunsul ce-l dau elevului, să știe aduce astfel de chestii să știe pu-le astfel de întrebări, în

cential, încă și lucrătorii dela fabrici, ba și servitorii economici cu nizuință laudabilă să sârguesc a jertfi pentru asigurarea prin penziuni a familiilor lor; considerând, că părinții noștri deja atunci, când cei mai sus înșirați nici nu cugetau la penziuni din bună voie, au început a întemeia fonduri pentru asigurarea familiilor lor; considerând ca și astăzi, dacă nu toți, dar cei mai mulți preoți sunt asigurați la bănci, pagubă însă că prin aceia îmbogățesc institute străine, pânăce fondând noi capitale acelea ar fi averi de a noastre bisericesti și naționale; considerând că și celelalte biserici din patriă lucră cu zăl la întemeierea fondurilor, cari și imprumută cevași decoare lor, să le imităm și noi, ca să nu rămânem îndărătul lor învovându-ne posterioritatea; considerând, cumcă până când noi numai 42 coroane solvim anuatim și numai într'un interval de 10 ani, până atunci notarii comunali plătesc 64 coroane, iar comuna pentru dânsi 80 coroane; așadară laolaltă 144 coroane neîntrerupt în tot anul. Iar învățătorii 16 coroane, biserica pentru dânsi 25 coroane iar crucerii (15) școlarii (80) fac 48 coroane cu totul dar 88 coroane fără cari apoi și statul varsă în fiecare an o sumă considerabilă în fondul lor de penziune și numai așa este în stare fondul lor a da penziune potrivită; considerând că noi dorim penziune numai pentru preotesele văduve și nu și pentru preoți, luând în socoteală și accia, că din dârnicia de-și modestă, dar în acel timp de toată lauda vrednică a părinților noștri — avem până acuma un capital peste 140.000 coroane, cugetam ar fi destul în locul contribuției de acuma să ne taxăm în venitor anuatim în durata folosirii beneficiului, încă și în anul espiriului preoții cu 40 cor. iar capelanii cu 20 coroane; considerând, că pentru notari și docenți plă-

tesc și susținătorii comunelor și a școalelor, ar fi de dorit să se aște modalitate să concurgă și bisericele pentru ameliorarea fondului viduo-orfanal“.

Comisiunea revizitoare expunând acestea membrilor prezenți a Preaveneratului Capitul Catedral, cu toți au aflat bună idea și mi-au dat sfat, ca să se aducă deciziuni meritorie în adunările districtuale.

Subscrisul am propus acestea în adunarea districtuală din toamna trecută a clerului din districtul Sigetul și cu toți au primit cu bucurie modalitatea nouă a conferirii în fondurile diecezane, ba și Preaveneratul Conzistor diecezan cu veneratul rescris din 17 Decemvrie a. tr. nr. 10568 a binevoit a aproba concluzele protocolului adunării noastre districtuale.

Prin urmare putem fi siguri, cumcă deciziunile Clerului din celea 95 parohii vor fi aprobate și prin Preav. Conzistor diecezan.

Comisiunea revizitoare a rațiunilor fondurilor diecezane mi-a conezut, ca să mă adresez către frați preoți din părțile acestea să le comunic aceste și să mă rog de frați protopopi, că pertractând propunerile aici înșirate în adunările districtuale de primăvară, să aducă deciziuni meritoare trimițând subscrisului protocolul suscept, că eu coadunând deciziunile celor 12 protopopiate din părțile dismembrate de către dieceza Muncaciului să le sustinem acelea spre aprobare la Excelența Sa Domnul Episcop diecezan.

Sum convins, cumcă dorim cu toți a asigura cu penzie mai mare pe văduvele preotese și pe orfanii de preoți și nu se va afla nici un frate preot, care să nu primească opiniunea mai sus destășurată.

Adecă să decidem, cumcă vom conferi pentru augmentarea fondului viduo-orfanal

anuatim 40 coroane, plătind aceasta suma în două rate adecă din congrua ce-o primim în luna Martie 20 coroane, iar în luna Decemvrie așiderea 20 coroane, iar capelanii să deie așiderea în două rate câte 10 cor.

Asfel fondul viduo-orfanal cu ofertele capelanilor ar spori anuatim cu 4000 pânăce acuma abia crește cu 800—1000 coroane.

De sine să înțelege, că suma de 40 cor. am plăti-o anuatim și aceia cari deja am solvit celea 420 cor. adecă plătirea celor 40 cor. respective 20 cor. ar fi legată de parohie și ar trebui să o plătească chiar și administratoarele interimal sub anul de respiriu a văduvei preotese.

Apoi s'ar putea decide, cumcă din suma de 4000 cor. anuale jumătatea să se adaugă la capital, iar jumătatea în tot anul să se împartă între preotesele văduve putându-se astfel împărtași acestea deja de acuma cu 200 coroane penzie anuală.

Pentru sporirea fondului orfanotrofial am putea conferi parohii anuatim 10 cor. iar capelanii 5 cor.

Adecă parohii ar conferi anuatim 50 cor. iar capelanii 25 coroane, eventual capelanii pentru fondul viduo-orfanal 15 cor., iar pentru orfanotrofiu 5 cor.

Astfel peste vre-o 2 decenii s'ar putea înființa și deschide un orfanotrofiu, deoarece până atunci s'ar îndoi ba cu conferiri s'ar întrei capitalul acelu fond.

Apoi bisericele ar pute conferi pentru fondul viduo-orfanal anuatim baremi 5% percente a venitelor curate anuale.

Bisericele din Maramureș au venit curat anual (remanența de cassă) 12—14000 cor. deci dacă vom lua de bază suma de 12 mii cor., iată, că bisericele din Maramureș ar pute conferi anuatim 600 cor. și cred că asemenea sumă ar ieși și din venitele bisericilor Sătmărene și Ugociane.

cari sa fie atinse din când în când credința însași, dujmăni de ai ei, puterea ei și puterea contrariilor ce-i are, scrieri cu tendințe bune creștine, și produse a minților superbe, cari nici când n'au știut ce e umiinta?

Vezi, iubite prietino, eu cred că peste observările acestea nu se poate trece ușor cu vederea. Sunt convins că din ucaminirea acea vecinică a credinții noastre, din desintere-ni cu cari unii din dascălii noștri spun simplu ceea ce trebuie să spun, din faptul, că tinerii nu sunt iluminați în direcții sănătoase, arătându-li se ce să cetească mai ales, pentru ce anume trebuie să se însuflească o inimă tinărată neabatată încă care e caia cea mai bună, cea mai adevărată de a o urma în viață, — să naște înecetul cu înecetui o desinteresare completă o răceală, și un fel de zimbet subțire care mai târziu se va tot îngroșa, pentru tot ce să ține de credința. Caci înzădar! Sufletele tinere nu se pot mulțumi cu literate mai mult sau mai puțin moarte a manualelor de școală. În clășile de sus li-se deschide vastul, smâltatul câmp al cetirii, — al cetirii libere. Cantă etc în cărțile acestea sa-și liniștească unii simții, unele dorinți nebuloase încă, cari pornesc din eul lor cel mai intim. *Caută intruparea unei regule de viață*, pentru trami de acum înainte de bărbat mai ales, — cărei vieți acum li răsar rădăcinile. Această căutare, vezi bine, la cei mai mulți nu e constie, dar fapt e că exi-tă. Și sufletul învăpăiat de tinăr nu știe nici când se judece recc: alege de bun aproape fără greș, mai întâi tot ceea ce place simțurilor, tot ceea ce nșurează răcoareste, tot ceea ce înalță în trufie. Și dacă nu va fi o minte recc de

bărbat, care să-i spun totuși cu inimă tinărată: envine frumos alese, convingătoare, — că drumii acela e greșit, și că cel bun e acesta, pe care „acesta“ apoi iar să li știe descrie așa încât inima lui tinărată, simțurile lui fragede, să au se îngrozască, a cepinim, atunci va eși la inimă, mai târziu poate un caracter, care va nunci terificarea individuii în care e închis, și a altora, cu cari va fi în legătură.

Noi azi de caractere tari sănătoase, creștine, avem lipsă. Timpul creșterii în gimnas e dată-er de tot mai întâi în formarea caracterului, deși sunt excepții multe.

De aceea eu nu mă mir că și tu, iubite prietino, ești cu tot sufletul pentru curentii nou și sanătos: „Nu ne creșteti numai capete luminate, ci dați-ne și inimi curate, calde simțitoare; — nu ne creșteti numai învățați răci, — capu plin de date, de nume, de citre: căci acestea nu constituie nici un dram din viață — ci dați-ne înainte de toate *oameni* adevărați și numai după aceea: cuți dați-ne înțători neînfrânați în lupia grea a vieții, dați-ne conducători, ce vad numai binele altora, a celor supuși, a celor umiliți, a celor neputincioși dar a celor mulți: dați-ne caractere creștine: căci singure acestea snt trănice, dați-ne ostași de-alui Christos a caror ghinărari să n'aua sabia ca semn a puterii lor, ei *crucea* în mâna dreaptă!“

Da, da, iubite prietino! Tot mai multe sunt glasurile cari ch-amă azi în acest chip, din tot mai multe părți — dar ca să-i poți auzi și mai ales ca să-i poți înțelege îți trebuie o bază oare care, îți trebuie cunoștinți pregătitoare, îți trebuie simțăminte ce li-au cercetat cel puțin odată inima curată de tinăr. Toate acestea însă

fără îndrumări deosebite a celor ce știu și celor ce pot, fără însuflețirea lor mai întâi nu se pot sădi în nici un suflet.

Iată de ce și noi iubite, am rămas cu totul răci la cetirea lui Toma Kempis, și dimpotrivă am percurt cu multă atențiune, cu multă pătrundere și cutremur „*Facția de Paști*“ a lui Caragiale. Și cu toată frica nu am putut să nu ridem de groaza nebuna a jidanului.

Toma Kempis e o carte veche, o puternică și sublimă filozofie creștină, — adecă o norma de viață creștină: drumul de a urma pe Isus Christos. Fără îndoială e o scriere cu *tendinți*. Dar Evangeliile și toată Scriptura snt scrieri cu tendinți, pe cum și celea mai mari cap d'opere a omenirii — în ori ce ram — toate snt cu anumite tendinți. — *Arta pură* a existat și există de comun numai la mințile reci, pe cari nu le-a desghetat nici când flacărele sufletului aprins. Caci flacăra, ca să nu ardă în zadar, trebuie să bată în vro parte, trebuie să aibă o tendință, și trebuie să nutrească o tendință.

Toma Kempis dar, poate fi cetită fără nici un scrupul ca și ori care alt cap d'operă, fără ca să-ți atragi batjocura celor luminați. Ne-ar fi putut-o recomanda astfel și dascălii noștri, și ne-ar fi putut da îndrumări: cum să o înțelegem?

Dar mai e ceva: Toma Kempis, nu e o *operă de valoare literară, și tendința e prea vădită*, ceea ce nu ar fi iertat să fie. Și bieții tineri, auzind că trebuiesc cetite numai opere de adevărată valoare literară, — fără îndrumări noi iar — au cetit Babetta, și „*Strada Carmen Sylva*“ și celelalte scrieri n'ai muruare decât canalele de scurgere a orașelor mari, a *autorului* Alexi.

Astfel fondul viduo-orfanal din conferirile bisericilor ar mai crește anuatiim cu 1000—1200 coroane.

Așa cred că dacă vom desfășura senatorilor bisericesti celea mai sus expuse și le vom arăta, cumcă cum să năcăjese bieteles preutese văduve cu o penzie de 150 cor. să vor convol a da celea 5% percente, ba și mai mult.

Cu modul acesta nou de conferire peste 2—3 deceni s'ar pute îndoi penzia văduvelor preutese și s'ar putea deschide și alumnetul.

Este deci timpul suprem Preastimați Frați, ca să ne cugetăm despre asigurarea văduvelor preutese și a orfanilor de preoți și să aducem aceea mică jertfă de 50 cor. anuale.

O calfă de măiestru dă săptămânește câte 34 fileri în cassa comună adecă anuatiim aproape 19 coroane, apoi noi preoții să nu putem da anuatiim 50 coroane pentru asigurarea bunei stări a văduvelor preutese și a orfanilor de preoți!

Părinții nostri în anul 1836 au statorit pentru fondul viduo-orfanal conferirea alor 21 floreni anuali cari atunci au fost o sumă mare considerând că atunci încă n'au fost nici congruă, nici ajutor de stat.

Să nu lăsăm lubiți Frați să suspine și mai încolo preutesele văduve și orfanii de preoți! Să începem încă de acuma a asigura pentru dânsule și pentru dânsii o penzie mai bunioară; vom șterge multe lacrimi și vom afla răsplată și în ceruri.

Mă rog de protopopi ca să le pertraceteze acestea în adunarea districtuală de primăvară și despre rezultat cu trimiterea protocoalelor să mă înștiințeze, ca să pot continua cu acțiunea aceasta salutară.

Cu stimă frățască rămân în Sighetul Maramurășului la 31 Ianuarie 1905. Al M. O. D-Tale.

rev. frate în Christos:

Tit Bud,

Vicariul Maramurășului.

O mică observare. — Cine cunoaște scrierile mele — și redactorul „Telegrafului Român” le cunoaște. — știe, că în chestiunea „Mitropoliei” Bălgradului eu am fost totdeauna și sunt și acuma de părerea, că până la 1556 nu a *putut* exista nici un „Mitropolit” de Bălgrad și că oină 1556 până la Mihail Viteazul *nu a existat* vre un „Mitropolit” de Bălgrad. Cu toate acestea văd, că „Telegraful Român” în numărul 32 — 1905 răsălmărește cuvintele mele din „Uarea” (numărul 13—1905) „până acuma nu s'a putut adeveri și în vezi nu se va putea arăta măcar un singur arhieru român, care înainte de 1556 să fi avut reședința sa în Alba-Iulia” dându-le intelesul că eu ași „recunoaște că dela 1556 *au existat* arhierii în Alba-Iulia” Domnii dela „Telegraful Român” binevoiască deci a lua la cunoștință, că eu nu am recunoscut și nu recunosc nici acum că dela 1556 până la 1599 ar fi existat vre un „Mitropolit” de Bălgrad. Argumentarea „Telegrafului Român” este o sofisma, ce păcătuiește în contra principiului logice „a posse ad esse non datur illatio”.

Dr. Augustin Bunea.

CORESPONDINȚE. CHESTIUNI ARZĂTOARE.

De pe *Târnave* 3 Aprilie n.

Am prius peana, ca în ata sinoadelor, a căror ținere e la ordinea zilei să spun și

eu câteva vorbe asupra chestiunilor arzătoare: *fondul preoților deficienți și congrua.*

Preaveneratul Ordinariat arhiepiscopesc prin nota circulară de dio 16 Martie adresată protopopilor, le atrage acestora atențiunea, că doară ar fi sosita vremea, ca preoțimea să se invoiască, ca pe lângă taxele prescrie la fondul deficienților, să mai lase 2% din suma ce o primește ca ajutor de stat. Și aceasta din motivul, că ajutorul acesta s'a ridicat la o sumă destul de înămnată.

Din parte-mi salut eu vină aprobare acest demers al Ordinariatului, pentru că am fost totdeauna între cei dînți, cari am declarat, că, dacă vrem o îmbunătățire a sortii noastre viitoare, aceea numai de noi și prin noi se poate face. Dacă dorim, ca văduvele noastre să nu între servitoare, și ca ajutorul anual, ce li-se dă, să fie îndesultulor, atunci să nu stăm morțiș, pe lângă ridicările taxelor de 8, 12, 16 și 20 cor. cu cari au de an sau rămănem în restanță, sau se pierd în buzunarul cutării protopop harnic ci să ridicăm taxele acestea la o sumă mai respectabilă. Cei ce au luat parte la sinodul din 1899 au văzut, cât de eu greu sau chiar de loc nu se mișcă preoții nostri, mare parte, când e vorba de aceasta. În sinodul numit spre scandalizarea celor buni, a căzut propunerea, de a se face colecte pentru acest fond, și a căzut fiind contra ei mulți din generația tineră, cari așteaptă să le vină totul de a gata. Și noi am vrea a-easta, dar durere, nu e sosita încă timpul. De aceea parcă văd și a-nu cu câtă răceală va fi prezentată în sinoadă chiar din partea protopopilor propunerea Ordinariatului. De primirea ei din partea preoțimii nu-mi fa-nici o iuzie, dovadă cele 10% pentru fondul subsidiar.

Și după ce au eșit din gimnas au cetit în ungereste sau nemtește pe Zola — un *autor* acesta fără indoială — căci era vorba de opere de valoare literară. — și a cetit forțele infecte a ziarelor jidovești și noverele schiloade în uriciunea lor morală, a revisteior acelorăși periciuati liberali. Și fără pic de grije, că ar greși, își adâncesc murea, și și inveniează intima în scrisesele socialistilor fără de neam, țara de țara fără de Dumnezeu. — ne aflând aici nici o *tendință* prea manifestată, pentru care cartea ar fi condamnabilă.

Și nu le mai vine nici odată în mure nici în zilele luminoase, senine, curate. — nici în sările tainice cu luna stăpână, nici când vremea e închisă de păciă deasa, de neguri grele. — nu le vine în mure să cetească o față din Scriptura, din Toma Kempis sau altă carte de feiul ei. Nu! Pentru că acestea nu au o valoare artistică, literară, singura pentru care ei cred că se pot însuși. Nu! Fiindcă în ele e prea vadită tendința, ceace nu poate suferi o mure luminașă din zilele noastre. Nu! Pentru că *nu i-a însușefit nime nici odată* pentru asta. Nu! Fiindcă ei nu înțang ca chiar în frumuseța artistică literară Scriptura e neintrecută. — Ci în zilele luminoase, senine ei împopuleaza cafenelele și fură timpul scurt răsfoind gazete cetinu fontoanele și inseratele — a-estea mai ales. — Și în curatele sări tainice să pumba visători pe trouare, și și țaoacăna încet bații de piatra răbătoare, iar în sările ploioase când nu pot eși afară, ceteșc opere de artă modernă, cari le omoară tinerețele, le smug idealurine, și le presară peri cărunți înainte de vreme, în părul ce nuțin timp a pu ut fi așa de frumos și lustru.

Noi, cei mai prostuți, mai fără gust, iubite prietene, să nu dăm zăta pe a-estea false principii și auctoitate de nenorocire pareri scălcicete. Să cetim noi și opere cu *tendinți*, opere care — după unu — n'au nici o valoare literară, *dacă* în acestea vom afla nu simbre de adevăr. Și dacă noi nu am avut fericirea să fim îndrumați mai de timpuriu la asifei de serieri să facem acum la rindul nostru, tot posibilul ca acei cu cari venim noi în atingere, să cetească și astfel de cărți adevărat îndrumătoare.

Acum de curind îmi spunea cineva: E ușor povestitorilor de acum, celor buni sa înțalege. Direcția românească urmată de ei e pornită dela Coșbuc, Vlăhuța Iorga — acesta o conduce acum și află și un răsnet puternic în sufletul fiecărui bun român. Dar dacă eu de pînă ași vrea să se nu o novela cu tendințe de morală creștină, și în dezaodamânt ași ajunge la rezultate, cari sunt înduința grației nu ar fi de toc greșite psihiceste — ași fi de bună sama luat în bătae de joc. Dacă direcția românească în literatura română s'a lovit de un om ca Ovid Densusșanu — fără însă ca prin această să suferă ceva, ci dimpotrivă se va lutari — eu cu „direcția mea”, vezi Doamne, m'ași lovi de peptul tuturor aceloră ce-si tin nașul în vânt. Și pepturile a-estea s'ar umfi: bine înțala es nu pentru lupta, ce lor li-s'ar pără ridicută, ci pentru un ris omeric”.

Va aveă iubite prietene, întru multe dreptate. Dar pentru aceea eu nu cred să fie om serios, care să ridă de astfel de tendinți, cari numai spre întărire pot să ne slujască. Mai mult suntem gata a ne depărta de o povestire perfectă ca formă,

ca înubă dar nrită în simțaminte, sacă în idei și a îmbrățișa o noveră ioputa mai din topor, care nu are valoare inerară poate nici jumătate ca cea dinainte dar care e curata, plină de idei și simțaminte, cari nobilităza, cari înără direct la formarea unui caracter creștin.

Alfus.

BIBLIOTECA UNIREI. *)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Lewis Wallace, 2 v. 2-90
2. **M. Eminescu.** Studiū critic. —90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeii rom. de C. Auner —20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciū. —12
5. **Din viața** lui I. Micul de M. Strajan —16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. —30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3-40
8. **Cele doue fețe** ale lumii de Nicu —30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor —16
10. **Cele două conștiințe,** pieză teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan —40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 10 Nrii, li primesc cu 6-10 cor. în loc 8-54 cor.

Nu-mi ien nici un rol conducător, sper însă să nu fie chiar de tot nesocotit glasul meu când recomand primirea în unanimitate a acestei propuneri. Să arătăm Ordinariatului, că ne știm și noi însufleți pentru cauzele noastre și nu așteptăm tot de la cei de sus; dacă norocul ne bate să primim o sumă însemnată din ajutorul de stat, bucură și jertfim cele 2% și suma de 8 mii, care ar trece așa de odată în acest fond, nu e de desprețuit. Să nu ne înșălăm fantazia, făcându-o să-și piardă vremea, cu timpul când vom fi cuprinși în brațele congruei, vremea aceea poate să n-o ajungem noi, cel puțin eu așa judec, și după combinațiile mele, dacă ajutorul de stat ar crește an de an, așa ca în anul acesta și s'ar dovedi ceva mai multă bunăvoință la dreapta lui împărțire, am putea să fim îndestuiți cu el, fără de a mai dori altceva; sinul congruei poate să fie cald, dar brațele ei pot să ne stângă așa de tare, cât să sufere în noi orice sentiment.

T. L.

Noutăți.

Din Arhidieceză. Vieri la sărbătoarea Bunevestirii au fost chirotoniți întru ipodiaconi și diaconi următorii teologi abs.: **Vasilie Moldovan**, dispus adm. parohial în Tâmpăhaza-Ufalău; **Ioan Nossă**, dispus cooperador parohial în Bogdani; **Zosim Nuțiu**, **Emilian Aldea**; **Nic. Platon**, dispus admn. paroh în Șomtalău; **Vict. Simoc**, în Sfăraș; **Maxim Motoc**, la Sesciori și **Alex. Teotelecan**, la Câșul-mic; iar **Duminecă** vor fi ordinați întru preoți. — Tot cu ocazia asta Ex. Sa I. P. S. D. Mitropolit a conferit tonsura clericală și ordul lectoratului la toți clericii din an. III. și la 4 teologi biensii. Și anume următorilor clerici: **Ioan Becicheri**, **Teodor I. Branea**, **Iuliu Busoiu**, **Emil Căliman**, **Ioan Cârnațiu**, **Liviu Dumitrean**, **Nicolae Frâncu**, **Aurel Gajia**, **Simion Gocan**, **George Grecu**, **Ștefan Halmagyi**, **Aurel Marcu**, **Ioan Mărginean**, **Silviu Poșiar**, **Traian Rațiu** apoi el. biensii: **Ioan Axente**, **Vasilie Cosma**, **Ioan Cioban**, **Augustin Fop**.

Hymen. **Nicolau I. Platon**, cleric absolut și **Elena n Saltelechi**, din Bardoși, căsătoriți.

Din dieceza de Lugoj. Ilustritatea Sa Preasfințitul Doam Episcop gr.-cat. de Oradea-mare, fiind în 18 Martie a. e. la Lugoj în afaceri private, a binevoit a depune la mâna Venerabilului Capitul Catedral de aici, încă 50 acți de la „Poporul” din emisiunea a doua a 100 coroane, laolaltă în valoare de 5000 coroane, cu destinațiunea de a să adauge către fundațiunea sa făcută pe partea decezei Lugojului în anul 1903. Prin această sumă, fundațiunea iubilară a Episcopului Dr. Demetriu Radu” să urcă la capitalul de 31 000 coroane, afară de fundațiunea, ce tot Ilustritatea Sa în ziua de 6 August 1903 cu ocaziunea strămutării Sale de la Scaunul episcopesc de Lugoj la cel din Oradea-mare o a făcut separat, în suma de 500 coroane pentru s. Mănăstire de la „Pristop” din Vicariatul Hăteguului, cari ambe aceste fundațiuni vor avea să crească până la timpul său; iară Ilustrității Sale bunului Arhieru fundator, îi dorim sănătate constantă și viață fericită întru lungime de zile.

† **Ioan Pop Reteganul.** Foile de Joi ne-au adus știrea tristă că Ioan Pop Reteganul învățator penzionat, redactor al „Gazetei de Duminecă”, binecunoscutul scriitor popular a repauzat subit în vârstă de 51 ani. Decedatul, fără a fi fost un talent puternic, și-a asigurat un loc de

cinste între folkloriștii noștri, și mai ales, între scriitorii populari. Sirguincios în adunarea materialului folkloric, Reteganul a fost în aceeași vreme un bun scriitor popular redactând însuși prin anii 80 „Cărțile Săteanului” și colaborând apoi la toate revistele de dincoace cu traduceri bine-alese din neuitate, sau cu lucrări originale, scrise în limbaj ușor și curgător pe sama poporului. Fără îndoielă a fost nu numai un scriitor apreat (întălegim așteptarea în sensul românesc al cuvântului!) ci totodată foarte iubit. Numai așa să explică, că Reteganul a fost în stare să scrie în un interval relativ scurt, la 20 de volume. Dintre aceste romane: **Povești ardelești** în 5 părți. **Prietenul sănului țenân**, **Bocete**, **Bugetul**, **Orășuri**, **Novle și schițe**, **Trandafiri și viorele**, **Pilde și sfaturi pentru popor**, **Țigani**, **Povestiri din viața țaranilor români** etc.

În anii din urmă a lucrat foarte des și pentru „Unirea”, la „frită”. În moartea lui deplângem pe adunătorul sirguincios și neobosit al prețiosului material folkloric pe cum și e povestitorul fără pretenții, care stia să sune cu toate aceste, povești și sfaturi bune, potrivite modului de pricepere și trebuințelor sufletesci ale poporului.

Familia regretatului de funet ne-a trimis următorul anunț funebru: Cu inima înfrântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudelor, prietenilor și cunoscuților, cumcă preaiubinul și venerabilul sor, tată, frate, genere, unchiu și cumnat **Ioan Pop Reteganul**, învățator penzionat, și redactor a repausat astăzi la 4 Aprilie 1905 în etate de 51 ani. Rămășițele pământești ale scumpului decedat se vor înmormânta spre vecinică odihnă în cimitirul parohial gr.-cat. din Reteș. Joi în 6 Aprilie 1905 la 11 oare a m. Reteș. la 4 Aprilie 1905 **Fie-i țărina ușoară și neuitată amintirea! Jalnica Familie**

Odihnească în pace!

Conferențele meseriașilor. La conferința din duminică trecută a vorbit al profesor Deac. Dsa a arătat în cuvinte precepte fele cum să desvolat orașele în Ungaria și rolul ce l-au avut industriași în viața orașelor. A amintit și despre întemeierea Blajului și intențiunile, ce le-a avut fericitul episcop Klein. — Meseriași de față l-au ascultat cu atențiune și l-au răsplătit cu aplauze. — A decedat tinerul sodal Ambus. — Toți am rămas surprinși de precisiunea și siguranța cu care acest tinar a putut să interpreteze — frumoasa poezie epică Dan Capitan de plam, alni Vasile Alexandri.

Dare de samă și mulțămire publică. La picnicul tinerimii române din Blaj au binevoit a suprasolvi domni: I. Br. Hodș, director la „Patria” 8 cor., Dr. Nerva Oncu 2 cor., Dr. Dion Roman, adv. est în Medias 2 cor., Simorffy Atajos, preor. supt 2 cor., Carol Nagy, 4 cor., Dr. Alex. Moraru 4 cor.,

Dr. Eug. Solomon 8 cor., Cornelia Moldovan, (Meiaș) 2 cor., Ioan F. Negrut, 2 cor., Victor G. Maior, 1 cor., Aron Deac, 1 cor., Dr. Danilă Sabo, 8 cor., Dr. Romul Boila, 8 cor., S'au încasat 273 Cor. și s'au spesat 226; a rămas un venit curat de 47 cor., care a fost transpus destinației sale. Primească domni suprasolventi și pe calea aceasta mulțămira noastră Blaj, Martie 1905. Pentru comitet: **Flaviu C. Domșa** cassar. — La produțiunea teatrală împreună cu joc, aranjată de societatea meseriașilor din Blaj în 11 Martie a. e. au intrat din vinderea билетelor 122 cor., 40 fi. Au suprasolvit următorii domni: Rev. Domn I. M. Moldovan, preposit 5 cor., Ștefan Pop canonic 1 cor., 60 fi. Dr. Danil Szabó, advocat 5 coroane, George Mezei, măcelar 4 coroane, Dr. Boila 1 cor., Dr. Solomon 40 fi.; Suma intratelor face: cor. 243.60, s'a spesat 143 cor., 60 fiteri. Rămâne venit curat în favorul societății meseriașilor de 100 coroane, care s'a transportat la fondul societății. Comitetul meseriașilor își ține de plăcută îndatorire să aducă pe această cale via sa mulțămira dior, cari au suprasolvit, pe cum și doamnelor, domnișoarelor și domnilor diletanți, cari au obosit pentru societate și au știut să ne facă o sară așa de plăcută. Blaj, la 16 Martie 1905. **Gavil Precup** prezident, **Ilie Mircea** cassar. — Pentru noua școală din par. hia Găoalin au binevoit a contribui: Excețenta Sa Preasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Dr. Victor Mihalyi 50 cor. — Institutul de credit și economi „Economiul” 100 cor., Di B. Bisota jude în penziune 4 cor., și Dr. Perzian pretore în Mociu 5 cor. Primească generoșii binefăcători — și pe această cale — cele mai calduroase mulțămite, din partea poporului român din Găoalin. Găoalin, în 31 Martie 1905. **Vasilie Hoșartean** paroh și pres. sen. școl., **Alexandru Pășă** și soța sa **Maria** ambii gr.-cat. din Pănade, au cumpărat pentru biserică noastră un rând de vesminte bisericesti în valoare de 90 coroane. Fapta lor să laudă de sine. Dumnezeu răsplătească însuși donatorilor. Pănade 6/IV. **Ioan Săbădușiu**, paroh gr.-cat.

Avis Biserica vechiă din Rebrisoara, de lemn de stejar bine conservat, cu lungime de 19½ m. lățime 7 m. (iemnele ciopli e în 4 tete cu lățime de 40 cm. și grosime 14 cm) ar fi bine potrivită pentru o Parohie saracă. Doritorii de a reflecta la dânsa, să se adreseze la oficiul parohial din Rebrisoara p. u. **Mattrod**.

† **Vasilie Mureșan**, cleric I-nit în seminarul gr.-cat. din Blaj, a repausat la 6 April în Turda, în etate de 20 ani.

Odihnească în pace!

Cea mai bună apă minerală.

Aduc la cunoștință onoratului public că singur eu pot servi cu apă de:

(12) 1-5

RÉPÁTI

cea mai escelentă și sănătoasă apă minerală.

Blaj,

Salamon Sinberger.

Cea mai minunată și sănătoasă apă minerală.

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

O RĂPIRE MISTERIOASĂ.

(Continuare)

„Toti?” repeta ea încet, ridicându-și pe un moment ochii către el. Black păru că înțelege sensul acestei întrebări, căci el se închină cu stângăcie, fără însă ca răspunsul său să aibă tonul și accentuarea dorită de ea. Această reținere o făcî impacientă; ea voia să-l silească la o declarațiune, însă văzu, că, în mijlocul mulțimei ce o încunjură, aceasta nu ar fi cu putință. De aceea se sculă hotărîtă, apucă bratul vărului său și păși cu dânsul spre o fereastră, carea era astupată pe jumătate prin o perdea lată. Hill, carele îi observă din oarecare distanță și găcî atențiunea Evelynnei, păși neobservat în dosul perdelei, pe care o împinsă cu atențiune puțin în laturi, pentru a vedea și a pândi mai bine vorbele părechei. Acum el era întreg detectiv, gândindu-să numai la aceea, ca să ispitească ceva, ce ar putea aduce lumină în această afacere misterioasă.

„Nu te miri, că m'am reîntors la Londra?” auzi el pe Evelyn întrebând.

„Ba da, de sigur”, întimpină Black „n'ași fi crezut, că contesa de Mirac, după ce a petrecut doi ani de zile în Parisul cel vesel, să aște iarăși plăcere în viața londoneză. Însă”, adause el cu un fel de amărăciune, „aceasta să întâmplă poate, fiindcă Evelyn Black de odinioară a voit să vadă încă odată locul, unde în juneța ei a secerat triumfuri așa de mari”.

„Evelyn Black!” repeta ea încet și jucându-să visătoare cu eventaliul. „Este mult, de când am auzit ultima oară acest nume”.

Holmen Black văzu roșata fugitivă ce se ivi în obraji ei. „Îmi cer scuzele”, zise el, „dacă fără de voe am trezit în dta amintiri triste; n'am făcut-o intenționat”.

O espresiune particulară se ivi în fața ei devenită iarăși palidă. „Amintiri triste?” șopti ea. „Da — îmi reamintesc însă și ceasuri de dulci plăceri, cari vecinic vor rămânea neuitate. Așa de bucuros aud numele meu de fată, din gura rudeniei mele celei mai de aproape.”

„Carele ar trebui să se țină mândru, a vedea în verișoară-sa pe o contesă de Mirac”, întregi el cu răceală.

Ceva ca un fulger luci în ochii frumoasei femei, apoi și-i plecă în jos. „E Holman Black, care vorbește astfel?” murmură ea. „În acest cavaler rece și sarcastic nu pot regăsi pe vechiul meu amic.”

„Adeseori să întâmplă”, observă el, „că dacă lăpădam un obiect creat prin mâinile noastre, nu-l mai recunoaștem.”

„Ce înțelegi prin aceasta?” irupse ea. „Vrei doară să zici că —”

„N'am voit să zic nimic”, o intrerupse el liniștit, ridicându-i eventaliul, ce i-a scăpat din mâni. „Întâlnirea noastră de astăzi este totodată și o despărțire, și așa n'ași vrea, ca cuvintele mele să seamăne cu o învinovățire.”

„Dta vorbești un cuvânt, care pretinde explicari. Ce ți-am făcut eu, ca să merit a fi înfruntată?”

„Ce mi-ai făcut?” strigă el, retrăgându-să un paș. „Mi-ai răpit credința în femei — mi-ai arătat, că o femeie știe să se prefacă, că iubește pe un bărbat, și că apoi poate uita această iubire, spre a se mărita, pentru rang și avuție, după un altul, carele nici n'a fost demn de stima ei”.

Ea deveni și mai palidă. „Și ce mi-ai arătat dta?” întrebă ea cu un ton muștrător.

El trăsări, o privi perplex și răspunse apoi în ton aproape umil: „Iartă-mă, Evelyn, îmi retrag cuvântul de învinovățire.”

„Holman”, zise ea cu o voce nespuse de moale. „dacă în trecut noi am lucrat cu prea multă speculă lumească, nu urmează că să ne nimicim întreg viitorul nostru, acățându-ne de aceea, ce mai bine ar fi să dăm uitărei. Admit, că ar fi fost mai bine, dacă atunci, când m'ai părăsit, să mă fi retras în singurătate, și să mă fi lăsat ca vermele desperării să mă roadă pe incetul. Am fost însă tinără: aflam încă plăcere în lume, avuția și rangul mă orbiră, deși mai târziu am văzut, cum m'am înșălat. Dta însă, ar trebui să fi cel din urmă, care să-mi facă un astfel de reproș pentru purtarea mea. Eu, din parte-mi, nu sunt mâniaoasă pe dta, repet încă odată: să dăm uitărei trecutul.”

„Imposibil!” strigă el. „Trecutul nu se poate schimba. Pentru noi amândoi nu există viitor. Putem uita acel timp, însă nu-l mai putem readuce — ceeace acum nici n'ar fi dorința noastră. Evelyn, a fost o necesitate pentru mine, ca să te mai văd încă odată, și pentru ultima oară. Voești să-mi erți cele ce ți-am vorbit și să mă lași să plec?”

„Îți ert pentru sinceritatea dta”, răspunse ea, „însă —” Numai privirea ei exprimă ceeace cugetă, Holman însă o înțelese. Sărutându-i mâna și murmurând oareșii cari cuvinte de adio, el să depărtă din sală, pe când contesa de Mirac fu îndată iarăși încunjurată de curtisani.

III.

Deși Hill auzise aproape întreagă conversația dintre dl Black și verișoară sa, totuși nu putea afirma, că participarea sa la acest bal i-ar fi fost de vreun folos mai însemnat pentru scopurile sale. În schimb însă a avut ocaziune și timp ca să studieze caracterul persoanelor ce-l interesau atât de mult, și a cunoaște relațiunile dintre ele.

Pentru a se orienta și mai bine, el închiria o odaie, preste drum de casa dlui Black de unde putea urmări toate mișcărilor acestuia. În curând descoperi ceva ciudat. Stăpânit de o neliniște crescândă, Black, precurgea zilnic stradele, atât dimineța, cât și seara, observând cu încordare toate femeile ce întâlnea. De sigur căuta pe cineva; însă aceasta n'o făcea în partea orașului unde locuia dânsul, ci în suburbiile cele mai depărtate ale Londrei. Fără de frică, înarmat numai cu un revolver, străbătea el prin toate colțurile și localurile, în cari și poliția abia cuteza să între, împingea de laturi vagabunzii ce să îndesuiau în jurul său, ici colea agrăind pe câte un trecător, pe care trebuie că-l întreba ceva lucru neînțeles, deoarece fiecare mergea mai departe, dând

din cap, ori ridicând din umeri. Hill, care-l urmăria străvestit în multe forme, își sfărma capul pentru purtarea ciudată a acestui bărbat bogat, carele cu atâta paciință își reincepea în fiecare dimineță plimbările sale fără rezultat.

„Oare până când va merge tot așa?” își gândea tinărul detectiv, carele deja de mult ar fi lăsat lucrul baltă, dacă n'ar fi fost reținut prin dorința, ori mai bine zis, prin ambițiunea de a se distinge înaintea lui Wilson.

În sfârșit, într'o dimineță, afacerea părea a intra într'o fază nouă. Hill văzu, într'una dintre cele mai înguste strade, cum Black agrăi pe o fată tinără, care, după îmbrăcămintea sa sărăcăcioasă aparținea clasei de jos, deși fața ei nici de cum nu arăta ceva ordinar. Trăgându-o spre partea mai puțin luminată, Black îi vorbea cu insistință, apoi ambii înaintară pe stradă în jos. La colțul stradei însă să despărți de ea, la aparință întristată și înșelat, cu toate acestea însă. Hill își propuse să aște. ce a vorbit Holman Black cu dânsa. Pe când fata alerga înainte, grăbită, el îi observa costumul, nepotrivit pe corpul ei, șalul sfărțiat, ce-i acoperea umerii, și corfa murdară și găurită ce o duce pe braț, și se mira în sine, cum dl Black poate să se dimită cu o astfel de creatură. Deja credea că în sfârșit a ajuns-o, când o ceată de oameni, ce se astrinsă în jurul unui muzicant, îl făcî s'o peardă din ochi. Năcăjit, voia deja să se reîntoarcă, însă din întâmplare văzu, atârând pe o cutie de scânduri o bucată de stofă, carea nesmintit aparținea costumului fetei din cestiu. Ca detectiv conștientos, el păstră această sdreanță în cartea sa de notiță. Adevărat că era un lucru de nimic, însă, cine știe, dar dacă acest obiect nu avea să joace încă vreun rol însemnat.

Dimineța următoare dl Black rămase acasă contra obiceiului său, însă, către amezai, cameriera Fanny îi spuse, că în ziua următoare domnu-său vrea să plece în călătorie, însă nu știe unde.

Hm! Unde vrea Holman să călătorească așa numai dintr'odată? Și cu ce scop? Acum trebuia să fie cu multă băgare de seamă, căci se poate că enigma să apropia de deslegare.

În același timp, când dl Black își scoase un bilet de clasa primă până la Vermont, un orașel în depărtare de zece ceasuri dela Londra, un bărbat tinăr, care după exterior părea a fi un agent comercial, ceru același bilet, însă de clasa a treia. Ambii să urcară apoi în cupee lor, și pe când trenul înainta către ținta sa, unul dintre cei doi călători — era Hill — își cugeta, că oare ce caută dl Black, pe o vreme așa de urâtă în acel orașel îndepărtat. Cu atât mai surprins a fost însă când, ajungând la stațiunea ultimă, dl Black să informă, când pleacă posta către Melville, un sătuleț pe care Hill nici după nume nu-l cunoștea.

Șeful garei îi spuse, că numai a dou azi.

Aceasta nu părea a fi pe placul lui Black, dar în sfârșit n'avem ce face, astfel trebui să rămână preste noapte în birtul

cel mic al orașelului călători și el la Melive și mănca de ameazi, dimpreună cu Black, în birtul simplu, dar curat din acel sat. E drept, că acesta s'a uitat de vre-o câteva ori la dânsul, fugitive, fără însă de a trada cea mai mică suspiciune. Până aci toate au mers bine, însă acum întreveni ceva, ce aduse în mare perplesitate pe junele detectiv și amenința să dărâme toate speranțele sale. Dl Black adevăd demanda să i-să înșăueze un cal, fiindcă avea voe să facă o excursiune în împrejurime. La așa ceva nu s'a așteptat Hill. Dacă pentru a treia oară făcea același lucru ca și soțul său de călătorie, atunci acesta totuși trebuia să bage ceva de seamă, se suptioneze ceva. Ce să facă? Din fericire îi veni într'ajutor birtașul, când întreba pe dl Black: „Vrei să mergi doară la Perry? Deja de trei zile aștepta pe un domn, carele este chemat acolo“.

Înainte ca Black să poată răspunde, pași înainte Hill. „Eu sunt cel așteptat“, zise el repede, „și sper că îndată după masă îmi vei putea pune un cal la dispoziție — am grabă mare, deoarece am întârziat cu două zile“.

Pe calea aceasta au fost delăturate toate greutățile și suspiciunile. Ambii domni se urcară călare, și deoarece Hill trebuia să joace rolul celui întârziat, în curând apucă o bucată de drum înaintea soțului său de călătorie. La prima încrucișare a drumului însă el să opri, așteptând pe celalalt și întrebându-l cu politeță, care drum conduce către Perry. „Nu știu, cel spre stânga însă de bună samă că nu“, răspunse Black scurt, îndreptându-să chiar în direcția aceasta. Pentru a nu stârni suspiciune, Hill fu silit să călărească la dreapta, însă deja după un sfert de ceas se reintoarse și folosindu-să cu atențiune de toate ridicăturile locului, urmări pe Black, la distanță potrivită. În fine părea că a ajuns la țintă. Pe când unul dintră călăreți era deja jos în vale, persecutorul său se afla încă pe înălțime, de unde putea să vadă șăsul în estinderea sa întregă. Coline după coline să peronda, ici călea acoperite cu păduri, iar mai la vale într'o vâlicică laterală, să vedeau vre-o șeasă case țărănești. Privind mai cu deamăruntul, Hill descoperi încă o casă, carea stătea izolată, aproape de pădure. Să poate că mai înainte a fost vreun birt, acum însă părea a nu fi locuită de nimeni, deoarece hoarneau erau învâscute cu mușchi, iar ferestrele și ușile erau incuiate, și păreții începură deja a se ruina. Avea un aspect înfiorător, și totuși chiar cătră casa aceasta își îndrepă a Black pașii, dupăce mai întâi își scoase revolverul și-l vizită. Curiositatea lui Hill era la culme. El își lăsă calul în dosul unui tufiș, apoi se târî până la un loc, de unde putea să observe bine casa cea veche. Într'aceea Black ajunsă până la ușa casei, în carea bătu cu stilul corbaciului, fără a descăleca. Neprimind răspuns încercă să deschidă ușa, însă era incuiată. Indispus el călări în jurul casei, însă nu găsi altă intrare, nici vreun sămnu de viață. Atunci el își intoarse calul și, spre mirarea lui Hill, să îndreptă îndărăt, pe drumul cătră Melville. Ce a putut să-l indemne a întreprinde această călătorie ostenitoare de două zile, a cercetat casa cea veche și ruinată, și apoi s'o părăsească numai așa, fără de nici o ispravă? Acest lucru dete mult de gândit

lui Hill. Era clar, că aci era ascuns un secret, însă ce fel de secret? În ce legătură era acest birt isolat cu locuitorul cel bogat din Londra? Aceste erau întrebări, la cari tinărul detectiv nu putea răspunde, și convins, că aici nu va afla nici o rezolvire, să pregăti deja să plece și el înapoi, când văzū trecând doi copii de școală, cari aruncau priviri speriate asupra edificiului celui vechiu. Observând aceasta, Hill întreba dacă știu, că cine locuiește acolo.

„Știm“, răspunse unul dintre copii, „casa este a bătrânului Smith și a fiului său. Aceștia sunt doi oameni blăstămați, cari au furat bani mulți dintr'o bancă, apoi au fost închiși, însă au fugit din temniță“.

După această explicație copilul o rupse la fugă, urmat de soțul său, pe când Hill rămase locului, ca întâpenit. Așa dar acesta era cuibul celor blăstămați, pe cari poliția îi căuta de săptămâni întregi. Cât de înfiorătoare i-să părea acum lui Hill această casă veche, cu ferestrele și ușile incuiate, în carea de bună seamă s'au petrecut multe fărădelegi, ori chiar și crime sângeroase. Și cu acești oameni stetea în legătură Black, aristocratul cel bogat? Oare ce l'a putut aduce aci? Conștiința cea rea, ori gânduri de răzbunare?

Aceste combinări îndemnară pe Hill, ca cu tot prețul să între în edificiu. Acățându-să pe un arbore din apropiere, ale cărui ramuri ajungeau până la fereasta podului, îi succese, să pătrundă înlăuntru, și găsind treptele podului, să se coboare în încăperile de din jos, cari erau mobilate foarte simplu și păreau a fi deja de mult părăsite. O singură odăe avea mobilatură mai bună, de oarece aci să afla un pat, o canapea și o masă de scris. Pe pereți încă erau atârinate câteva chipuri ordinae, reprezentând mai mult scene înfiorătoare. Pe o masă mai mică să afla un fesnic cu o lumină arsă de jumătate, iar lângă el un jurnal. Hill lua jurnalul și utându-să la dat, văzū, că este numai de două zile. Un fior îi trecū prin corp: așadar proprietarii casei au trebuit să fie aci numai de curând și poate că și acum vor fi ascunși undeva prin casă. Dacă-l descopereau, atunci puțină speranță mai era de scăpare, căci blăstămații desigur îl ucidău, pentru siguranța lor.

Scotându-și revolverul, asculta cu încordare, însă totul rămase în liniște. Deodată însă păru că aude trântindu-să o ușă, și acest șgomot venia de cătră pivniță. Hill încrămeni; pe tot minutul aștepta să vadă apărând fața verunuiă dintre tâlhari, și cuprins de o frică, ce se putea explica sub astfel de împrejurări, părăsi repede acest loc înfiorător, și nu se urta înapoi decât numai când fu la o distanță mare dela casă. Nu să arăta însă nici o ființă omenească, și vesel că a scăpat de un mare pericol, Hill să reintoarse la Melville, măgulindu-să pe drum cu speranța, de a dobândi premiul cel mare, pus de poliție pentru găsirea arestanților fugiți, Smith și fiul său.

Ajungând la ospătărie, chemă la o parte e birtaș, spre a se informa mai cu de-a-măruntul despre cei doi criminali.

(Va urma.)

Păstorul sufletesc și săvârșirea funcțiunilor sacre.

(Continuare.)

În biserica noastră păstorii parochiilor nu capătă deodată cu beneficiul și jurisdicțiune sau autorisare pentru de a putea binecuvânta ornate bisericesti, paramente, proprii cărți, clopote și cu atât mai puțin bisericile și fundamentele lor, apoi potire, discoase, steluță etc (Dr. Raț Inst. Drept canonic pag. 189.644 și 685). Nu e permis dară nici unui preot a îndeplini aceste binecuvântări, ci va avea să ceară din cas în cas facultate specială sau mai bine, dacă să poate, obiectele respective, să le transpună la episcopul, ori doară chiar la vreun delegat vicar sau protopop, căroră, de regulă, li-să dă jurisdicțiune și în acest obiect. (Vezi T. Bud, Indrept. pract. pag. 97.) — Vălul potirului nu este absolut necesar să se binecuvinte, iar eratele și icoanele după decesiunea S. R. Congr. în urbis d. d. 12 Iuliu 1704 să pot binecuvânta și prin preoți simpli fără auctorisare previe, dar nu în mod solemn. De câte ori preotul va fi încredințat a sănti atari lucruri, lui nici c. nd nu e permis a-le unge cu s. mir, ci numai le va stropi cu apă sfințită. E foarte bine, ca M preotul să aibă în altar un protocol, în care să însemne timpul, provenirea, persoana, prin cine precum și alte împrejurări a sfințirii cutărui obiect.

După canoanele bisericei obiectele sfințite din folosință nu sunt a-să arde, ci acelea trebuie îngropate în pământ; în un loc însă, unde e totdeauna curat și locul e puțin umbat. — (Indrept. Legei cap 389).

C) Păstoriul sufletesc înainte de îndeplinirea funcțiunilor totdeauna trebuie să se pregătească la acelea.

Este foarte bine și folositor, dacă preotul pân când e tinăr, nu va îndeplini nici o funcțiune până nu va cerca odată toate rubricile rituali ale ei însămnânduși bine în minte prescrișale aceloră; atunci poate fi sigur că le va îndeplini, cum să cuvine. — Dela aceasta nu să pot escusa nici păstori mai bătrâni dupăcum zice S. Augustin (ep. 166) „Ad descendum, quod apus est, nulla mihi actus sera videri potest“ iar S. Apostol Pavel (I. Cor. X. 12) zice „(eluce i-să pare, stă, să ia scama să nu cadă!“

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut.

„Sămănătorul“ Revistă Literară. Anul IV. Nr. 12: N. Iorga — Indrumarea cea bună și cuminte M. Cuntan. — S'a pustiit coliba mea (poezie). N. Dunăreanu. — Marinarul (schită). I. H. Soricu. — Cântecul Dimineții I. Scurtu. — „Manasse“ (dare de seamă). Radu Andreea. — Adolph von Meuzel (notiță biografică). X. — Cugetăr. Cronică. N. Iorga. — Despre d-na Constanța Hodoș, d. G. Popovici C. S. Constante, Pericle Papahagi, I. Slavici, T. Burada, etc. Numărul 20 bani.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

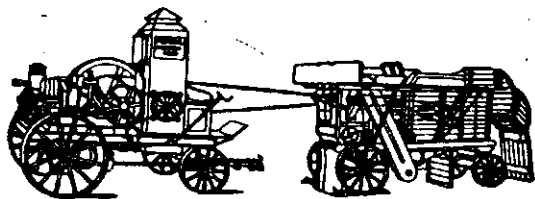
M. C. Domșa

Feller' Elsa-Fluid

e lătit peste întreaga lume. — E un leac de casă fără păreche premiat la o mulțime de expozițiuni, vindecă iute și sigur oboseala, durerea de cap și de dinți, durerea de ochi și inferbințele, vindecă sgarci, tusa, durerea de piept și de inchiaturi, durerea de grumaz, e foarte bun contra amețelii și insomniei etc. — 12 sticle mici sau 6 sticle duble le trimite franco pentru 5 coroane farmacistul Jenő V. Feller, Stubica Centrale 82 (cott. Zágráb).

B. DÉNES BUDAPESTA,
VI. Váci-körút Nr. 61.

Urmașul lui BRAUNER și KLASEK E. Plewa inginer, reprezentantul și depositoryul ces. și imp. a fabricii de mașini și motoare în Ungaria.

MOTOARE

cu bensin, gaz și vapor pregătite
după model 1905.

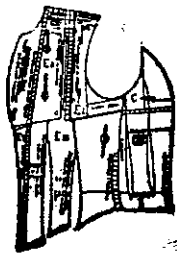
2-100 HP.

Locomobile cu benzină a 2-20 HP.

Motoare trainice cu gaz, de toate mărimile, cu cari se spesează pe oară 2-3 fileri. Prețuri ieftine și condiții de solviri foarte ușoare.

Preț-curent gratis.

Să cautați în provincie agenți cinstiți.
(10) 2-12

marca fabricii

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își poate însași pregăti
cu o ușurință de neînchipuit

tală sa după oră ce modă

cu ajutorul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie.
și poșede nenumărate scrisori de recunoștință.

Isi are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

Prețul unui aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenți

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu totă stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (30 52)

Prăvălie românească!

P. T.

Prin această am onoare a avisa publicul românesc de aici și jur, că am deschis în loc, — strada Tipografiei — sub firma:

V. POPP.

o prăvălie de mărfuri coloniale și de băcănie. Legăturile ce le am cu firme de frunte din patrie și străinătate, mă pun în plăcută poziție de a-mi procura articoli de prima calitate.

În urma praxeii, — de peste 24 ani — în această branșă, cunosc pe deplin necesitățile clientelei, și astfel mi-am și asortat prăvălia cu tot felul de mărfuri, ca să pot satisface întru toate, atât în privința calității, a prețurilor, cât și prin un serviciu prompt și culant.

Recomandându-mă binevoitorului sprijin al publicului românesc din loc și jur, semnez.

Cu deosebită stimă:

V. POPP.

(11) 2-5

La expozițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer
pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric

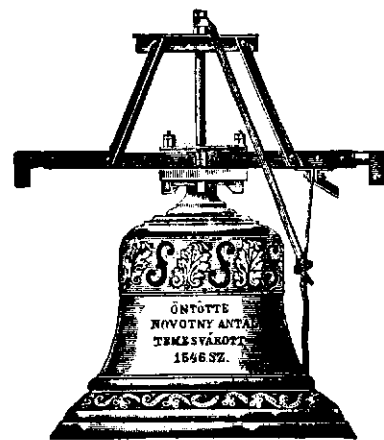
(22) 26-52

dată ce clopotele sint bătute de o latură prin aceea ce sint mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sint provădate în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai adânc, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, de cât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătute, de sine stătător — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătute — ca și spre turnarea de țoțe de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimite la cerere gratuit și franco.